

PUKYS POVILAS

Kunigas, visuomenės veikėjas **Povilas Pukys** gimė 1882 12 03/17 Gyvakarų kaime, Kupiškio valsčiuje. Pradžios mokslą įgijo iš kaimo daraktorių. Nuo 1893 m. mokėsi Kupiškio pradžios mokykloje, Kupiškyje veikusios slaptos „Šviesos“ draugijos valdybos narys. 1895 m. mirė tėvas. Motinai ištekėjus už kito vyro, iki 1906 m. dirbo patėvio ūkyje. Čia skaitė ir platino draudžiamą lietuvišką spaudą. 1905 m. dalyvavo Didžiajame Vilniaus Seime kaip Kupiškio atstovas. 1906–1907 m. privačiai mokėsi Liepojoje. 1907 m. buvo priimtas į „Saulės“ švietimo draugijos Kaune naujai atidarytus kursus pradžios mokyklų mokytojams parengti. 1908 m. Sankt Peterburgo švietimo apygardoje išlaikė egzaminus ir įgijo mokytojo teises. Nuo 1908 m. pavasario mokėsi Žemaičių vyskupijos kunigų seminarijoje Kaune. Įšventintas į kunigus 1913 m. ir paskirtas vikaru į Plungę, 1915–1918 m. administratorius Plungėje. Visą gyvenimą kunigavo įvairiose Žemaitijos bažnyčiose. Plėtojo labdaros veiklą, suorganizavo lietuvišką knygyną, kooperatyvą, jaunimo „Varpo“ draugiją. Stalgėnuose 1917–1918 m. pastatė medinę bažnyčią, kurią 1918 m. Šv. Apaštalų Petro ir Pauliaus titulu konsekrovo vyskupas Pranciškus Karevičius. 1918–1921 m. buvo šios bažnyčios kuratas. Padėjo įkurti 4 pradžios mokyklas, buvo Plungės valsčiaus valdybos narys. Nuo 1921 m. Žemaičių Kalvarijos klebonas, sutvarkė bažnyčią, Kryžiaus kelio koplyčias, įsigijo 2 varpus, pastatė ūkio trobesių, platino spaudą, įkūrė smulkaus kredito draugiją. 1925 m. paskirtas Alsėdžių dekanu, 1927 m. išrinktas Telšių katedros garbės kanauninku. Tais pačiais metais vėl paskirtas Plungės klebonu. Baigė statyti dar 1902 m. pradėtą didelę mūrinę Šv. Jono Krikštytojo bažnyčią. Dar pastatė moterų ir vargšų namus (1934–1936 m.), parapijos namus (1938–1939 m.), įkūrė katalikišką knygyną, atgaivino kooperatyvą, žemės ūkio mokyklą. 1938 m. su vyskupu J. Staugaičiu lankėsi Vatikane. 1940 m. popiežiaus Pijaus XII-ojo paskirtas Jo Šventenybės rūmų prelatu. 1941–1943 m. savo lėšomis pastatė mūrinę Šv. Antano Paduviečio bažnyčią Pakutuvėnų kaime. 1945 m. KGB suimtas ir kalintas Telšiuose, Vilniaus Lukiškių kalėjime. 1946 m. už akių nuteistas 7 metus lagerio, kalėjo Vorkutoje, Abezėje (Komijos ATSR). 1954 m. perkeltas į kalinių invalidų namus Potmoje (Mordovijos ATSR) ir ten prabuvo iki 1955 m. Grįžęs į Lietuvą, kurį laiką glaudėsi Laičių kaime (Kupiškio r.) pas giminaičius Teofilę ir Adolfą Sirvydus. Nuo 1956 m. – Palangos altaristas, vėliau – Rietavo klebonas. Nuo 1957 m. – Tirkšlių altaristas, nuo 1960 m. – Tirkšlių klebonas, nuo 1963 m. – Žemaičių Kalvarijos altaristas. Mirė 1964 08 22 Žemaičių Kalvarijoje (Plungės r.). Palaidotas Žemaičių Kalvarijos kapinėse. 2010 m. plungiškio Juozo Šimkaus iniciatyva, koncerno *Achemos grupės* lėšomis išleista knyga „Kunigo prelato Povilo Pukio gyvenimo prisiminimai“.